

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm I. Eodem Tit. in 6. Si de Calumnia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

incurſæ pœnæ, ſeu abſolutoria aut condem-
natoria ſuper quaſtione principali à iudice,
lata ſit. *Arg. l. & ſi poſt tres, 8. ff. Si quis cau-
tionibus.*

Quæſtio eſt, ſi Eccleſiæ Syndicus, Tutor,
Prelatus, aliùſve Administrator, iuramen-
tum calumniæ præſtare recuſet, vtrùm id
noceat, Eccleſiæ, vniuerſitati, pupillo, ita vt
cauſâ cadere debeat; Videtur eſſe affirman-
dum, 1. ex cap. *Imperatorum. cit. 2.* quia
confeſſio expreſſa tutoris v. g. nocet pupil-
lo, vti docet *Bartol. in l. 2. §. Quod obſeruari.*
*n. 6. C. h. t. ex l. Quæſtio. 9. §. Sicut. ff. De ad-
ministratione Tutorum,* ergo etiam confeſſio
tacita, ſeu iure præſumpta.

4 Sed contrarium, dicendum eſt cum *Dur.*
h. t. §. vlt. n. 4. Panorm. h. t. n. 21. Nam hæc eſt
pœna requirens delictum, at verò delictum
adminiſtratoris non debet redundare in de-
trimentum alterius, cuius cauſa agitur &
conſentit *lex unica. ff. Si quis ius dicenti.* vbi
ita legitur: Si Procurator tuus, vel Tutor,
vel Curator ius dicenti nõ obtemperauerit,
hoc edicto ipſe punitur, non Dominus, aut
pupillus, ratio dari debet, quia Dominus ſeu
Principalis nõ cenſetur mandãſſe delictum.
Quare hæc reſponſio locum etiã habet in
Procuratore, vt ſi ipſe poſt litem conteſta-
tam in propriam animam iurare recuſet à
iudice puniri debeat, non autem pro con-
feſſo haberi in præiudicium Domini, qua
de re *Gail. l. 1. obſeru. 89. ad Capitulum Impe-
ratorum.* Reſp. ibi ſermonem eſſe in cauſa,
ſi tam Prelatus, quã Conuentus intermit-
tant in iudicio præſtare iuramentum, cum
de iure deberent, talis enim culpabilis omiſ-
ſio aut cunctatio, ut & alia delicta torius
Corporis ſeu Collegij, nocent Eccleſiæ. Ad
alterum conſeſſo antecedente, negatur con-
ſeſſus, quia confeſſio tacita iuriſdictione
hic introducit in pœnam delicti, delictum
autem perſonæ non debet in Eccleſiæ alte-
riusve vniuerſitatis aut pupilli detrimentum
redundare. *Reg. 7. juris, in 6.* Ex quo obiter
colligitur limitatio ad Regulam, quòd ex-
preſſi & taciti eadem viſe eſt, videlicet non
habere locum, ſi conſenſus tacitus non ſit
ex natura actus, ſed à iure præſumptus in
pœnam.

Denique ex dictis, ſequitur, ſi pars litigans 5
quæ iurare recuſauit, ante iudicis ſententiã
declaratoriã aut condemnatoriã mor-
tua ſit, quòd hæres eius cauſam proſequi
non prohibetur, præſtito priùs calumniæ
iuramento. Ita *Gail. l. 1. obſeru. 86 n. 7.* Quia
pœna legis ob contumaciã incurſa, ad hæ-
redem non tranſit. *l. Eius. 29. ff. De iure ſci;*
accedit huc, quòd iuramentum calumniæ
licet præſtitum ſit à defuncto, tamen iterum
præſtari debeat ab hærede litem inchoatã
proſequente, vt docet *Bald. in Authent. Prin-
cipales. h. t. & ſumitur ex Authent. Generali-
ter. de rebus Cred.*

CAPITVLVM I.

Eodem Tit. in 6.

Si de Calumnia.

SUMMARIVM.

1. Iuramentum Calumnia, quod initio litis
præſtitum non eſt, in qualibet parte litis
præſtari poteſt.
2. Imò à parte litigante exigi poteſt, vſque dum
in cauſa concludum ſit; à iudice verò ex
officio, etiam poſtquam in cauſa conclu-
ſum eſt, ante ſententiã tamen latã.
3. Poſſunt partes remittere ſibi hoc Calumnia
iuramentum, non quidem pactiõne ex-
preſſã, quod nec per conſuetudinem intro-
duci poteſt, ſed tacitè, non exigendo.
4. Vitiatur proceſſus, ſi iudex iuramentum
Calumnia præſtari non iubeat, parte liti-
gante id exigente.
5. Nec in cauſis ſpiritualibus ſemper ſufficit
iurare tantum de veritate, ſed poteſt et-
iam exigi iuramentum Calumnia.

SI Iuramentum Calumniæ aut de veri-
tate dicenda præſtitum non ſit in prin-
cipio litis, videlicet ſtatim poſt litis conte-
ſtationem, poſtea in qualibet parte litis po-
terit iurari, quia ordo iſte, vt iuramentum
ab initio præſtetur, non eſt de iudicii ſub-
ſtantia.

§. Propter.

PARAPHRASIS.

Si non petatur iuramentum Calumniæ, a-
deòque

deoque tacite remittatur, nihilominus valet processus.

2 Nota I. Si iuramentum initio præstitum non sit, postea exigi potest, à parte quidem litigante, donec in causa conclusum sit. Postea verò nihil petere aut allegare potest, quod vel ad jus vel ad factum pertineat, uti docent DD. in Cap. *Cum dilectus*. 9. de fide Instrum. à iudice verò ex officio exigi potest iuramentum, si ita necesse videatur, etiam postquam conclusum fuit, antequam sententiam ferat. teste Joann. Andreà hinc. n. 2. Phil. Franco n. 1. Gail. l. 10. observ. 83. n. 6. arg. 6. Cùm Ioan. De fide Instrum.

3 Nota II. Iuramentum Calumniæ aut Veritatis partes remittere non possunt pactione expressâ, uti hinc indicatur & habetur in l. 2. §. Sed quia. h. t. possunt tamen remittere tacite seu non exigendo. Ratio est, quia si iuramentum expressâ pactione remittatur, videtur concedi facultas calumniandi, non item si tacite prætereatur; quare nec consuetudo introduci potest, ut iuramentum calumniæ expressè liceat remittere, quia turpitudinem continere videtur; sed ut non juretur de Calumniâ, si partes non exigant, adeò ut neque iudex ordinariè exigere teneatur, videtur per consuetudinè introduci posse, ut docet Gail. l. 1. Observ. 85.

4 Si tamen pars altera petat iuramentum calumniæ præstari, & iudex non jubeat jurari, vitiat processus. Ita ex communi Bartol. in cit. §. Sed quia. n. 3. Francus hinc. n. 4. ubi ait, quòd callidi procuratores de industria petant à principe præstari iuramentum calumniæ, sed nec multum virgeant, ut in fine iudicium processum nullitatis arguere possint: propter iuramentum petitum non præstitum. Vide quæ docet Gail. loc. cit. & observ. 80. ubi excipit Procuratorem fisci imperialis, quòd ad iuramentum calumniæ cogi non debeat, quia & personæ qualitas & officij necessitas calumniæ præsumptionem excludit.

§. Quamvis.

5 Tametsi secundum priores Canones ju-

ramentum calumniæ exigi non debuerit in causis spiritualibus, sed tantum de veritate, quia tamen etiam in his causis frequenter calumniæ irrogantur, idè visum est Bonifacio VIII. decernere, quòd eo jam tempore à plerisque observabatur, ut in dictis causis tam de veritate, quàm de calumniâ jureretur.

Nota. Expediit quandoque propter temporum & hominum mutationem, statuta Canonum mutare. Est autem sermo de Canonibus pertinentibus ad mores, quæ propriè dictæ leges sunt, at verò fidei Canones seu decreta, cùm infallibilem veritatem habeant, mutari haud possunt.

Quæritur: Si principio litis de calumniâ juratum sit à partibus, num etiam necesse sit jurare de Veritate. Resp. Iuramentum calumniæ interdum sumitur latè, ut etià comprehendit iuramentum de dicendâ veritate, interdum verò strictiùs, prout distinguitur à iuramento illo, nam sæpe fit ut Procurator, Tutor, aut Syndicus tantum juret de calumniâ, sed Dominus seu persona principalis, si meliùs scire videatur, quæ facti sunt, de veritate jurare compellatur, ut docet Francus in cap. seq. Vult itaque dicere Pontifex, non sufficere in causis spiritualibus iuramentum de veritate, seu quòd partes vera dicere velint, sed exigi etiam posse iuramentum calumniæ, quòd existiment, se causam justam, seu probabilem habere, & probationes, exceptiones &c. afferre nolint, nisi quas justas esse arbitrentur.

CAPITVLVM II.

In Appellationis.

1. Iuramentum calumniæ etiam in secunda instantia coram iudice appellationis præstari debet.
2. Præter iuramentum, quod de calumniâ in animam suam præstat Dominus, etiam Procurator in propriam animam jurare cogitur.
3. Quod idem de Advocatis etiam dicendum est, nisi consuetudine fortassis introductum